

gova kultura. To je stanje pojačavano centralističkim težnjama austrijskih vladara, koji su forsirali slanje njemačkih činovnika i oficira u Hrvatsku. Ali i domaće činovništvo i oficiri bili su odgajani u njemačkim školama i zavodima, tako da su literatura, novine i kazališne predstave u hrvatskim gradovima onoga vremena bile gotovo isključivo na njemačkom jeziku.

U ovakvoj sredini razvijala se je hrvatska inteligencija onoga doba. Ta je inteligencija bila sastavljena od pripadnika plemićskih, svećeničkih i građanskih slojeva; jedan neznatan dio građanske inteligencije dolazio je direktno iz seljačkih i radničkih slojeva; seljački su se naime sinovi uslijed nepokretnosti i zatvorenosti seljaka iz ovih krajeva malo školovani, a oni, koji su od seljaka išli u škole, bili su većinom u svećeničkim i vojničkim slojevima. Radništva u pravom smislu još nije ni bilo, jer je postojao u gradovima još samo obrt, a ne industrija.

Iz tih razloga nacionalno svijesna inteligencija, kao i nacionalno svijesno plemstvo i svećenstvo udružili su se u zajedničkoj borbi protiv Mađara, čiji je nacionalizam i liberalizam ugrožavao jednako i interese hrvatskog plemstva, kao i interese hrvatskog svećenstva i hrvatske inteligencije. Radi toga je borba ovih slojeva u obliku t. zv. »narodnog preporoda« bila samo politička, a ne i socijalna, to jest jednako građanska inteligencija, kao i plemstvo i svećenstvo išli su za tim da osiguraju za sebe političku prevlast u Hrvatskoj protiv mađarske ekspanzije, a nije im bilo do toga da se promijeni postojeći društveni poredak. U tom pogledu su ovi hrvatski slojevi bili potpomagani od Austrije, koja